

RP 90/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av inkomstskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition förslås det att bestämmelserna i inkomstskattelagen om rätten att dra av premier för frivilliga individuella pensionsförsäkringar och inbetalningar enligt långsiktiga sparavtal samt premier för kollektivt tilläggspensionsskydd ska ändras så att premierna kan dras av endast om ålderspension eller utbetalningar enligt ett långsiktigt sparavtal kan betalas ut tidigast från och med åldern för uppskjuten ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare.

Dessutom ska till inkomstskattelagen fogas en bestämmelse om att premier för frivilliga försäkringar för idrottsutövare som avses i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare ska vara avdragsgilla.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2013 och den ska tillämpas första gången vid beskattningen för 2013.

På frivilliga individuella pensionsförsäkringar och på långsiktiga sparavtal som ingåtts innan lagen har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. På kollektiva tilläggspensionsarrangemang tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet om den skattskyldiga har omfattats av det kollektiv tilläggspensionsarrangemang vid ikraftträdandet.

MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Den skattskyldiges egna sparande

Allmänt

Inkomstskattelagens (1535/1992) bestämmelser om inkomstbeskattning av frivilliga individuella pensionsförsäkringar och långsiktiga sparavtal har erbjudit pensionsspararna ett skattestött sätt att komplettera det obligatoriska pensionsskyddet genom frivilligt bundet sparande. Beskattningen grundar sig på att premierna är avdragsgilla vid spararens inkomstbeskattning, att avkastningen av försäkringen eller det långsiktiga sparavtalet är skattefritt under spartiden och att de pensionsutbetalningar som i sinom tid lyfts är skattepliktiga. En central förutsättning för betalningarnas avdragsgillhet är att pensionen kan börja betalas som ålderspension först från och med den lagstadgade pensionsåldern.

Senaste års reformer och höjningar av pensionsåldern

Före reformen av företags- och kapitalbeskattningen vid ingången av 2005 beskattades det individuella pensionssparandet som förvärvsinkomst. Försäkringspremierna drogs av från förvärvsinkomsten och den pension som betalades ut på basis av försäkringen beskattades som förvärvsinkomst.

I samband med reformen av företags- och kapitalbeskattningen överfördes det individuella pensionsförsäkringssparandet till att beskattas som kapitalinkomster på samma sätt som andra sparformer. Premiernas dras av från kapitalinkomsterna eller om avdraget inte kan göras till fullt belopp från kapitalinkomsterna, dras en del av den överskridande delen som motsvarar skattesatsen för kapitalinkomster av från skatten på förvärvsinkomst. De pensionsutbetalningar eller andra prestationer som i sinom tid tas ut är kapitalinkomst.

I och med reformen avlägsnades den för pensionssparande typiska progressionsför-

månen som uppkom för spararen till följd av att under den tid när premierna drogs av var hans eller hennes skattegrad högre än senare under pensionstiden när pensionen lyftes.

Med de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2010 skapade man vid sidan om den traditionella frivilliga individuella pensionsförsäkringen förutsättningar för ett alternativt sparsätt, sparande som grundar sig på ett långsiktigt sparavtal.

I lagen om bundet långsiktigt sparande (1183/2009) finns bestämmelser om rätten att tillhandahålla långsiktiga sparavtal som avses i lagen, om avtalets innehåll, spararens och tjänsteleverantörens rättigheter och skyldigheter när avtalet ingås och under dess giltighetstid samt om deras juridiska ställning. Vid långsiktigt sparande ingår spararen ett långsiktigt sparavtal med ett värdepappersföretag eller fondbolag (tjänsteleverantör) och betala tjänsteleverantören penningprestationer som är avdragsgilla i beskattningen på samma villkor som betalningar för frivilliga individuella pensionsförsäkringar. Tjänsteleverantören tar emot penningmedlen på ett särskilt sparkonto och placerar medlen i tillåtna placeringsobjekt för spararens del. Det samma gäller den avkastning som inflyter på de placerade medlen. Sparmedlen får tas ut först när den som har rätt till sparmedlen har uppnått en bestämd ålder eller när en annan, i villkoren nämnd, särskild uttagsgrund uppfylls i hans eller hennes livssituation. De medel som betalats ut till spararen beskattas på samma sätt som pensioner och andra prestationer som grundar sig på frivillig individuell pensionsförsäkring.

I samband med båda reformerna ändrades kraven på premiernas avdragsgillhet. Kravet på pensionsålder höjdes i samband med reformen år 2005 från 60 till 62 år. I samband med reformen år 2010 höjdes åldergränsen till den ålder som enligt lagen om pension för arbetstagare (395/2006) ger rätt till ålderspension. På detta sätt fick man åldergränsen att bero på vid vilken ålder betalningen av pensionen inleds enligt lagen om pension för arbetstagare. För tillfället är denna ålder 63 år.

När åldergränserna höjdes gick man till väga så att de nya åldergränserna tillämpades även på avtal som ingåtts innan ändring-

arna hade trätt i kraft, dock först efter en övergångsperiod. I samband med reformen 2005 tillämpades den förhöjda åldergränsen på 62 år på nya försäkringar som tagits den dag då regeringens proposition överlämnades eller därefter. För försäkringar som var tagna före den 6 maj 2004 då regeringens proposition överlämnades gällde en övergångsbestämmelse enligt vilken den gamla åldergränsen tillämpades på dessa försäkringar ännu skatteåren 2005–2009. Spararna kunde sålunda under den fem år långa övergångstiden spara sådan pensionsbesparing från vilken ålderspension kunde börja betalas ut från och med den pensionsålder som var i kraft före lagändringen. Från och med 2010 förutsatte försäkringspremiernas avdragsgillhet att ålderspension kunde börja betalas ut av denna del av pensionsbesparingarna tidigast från 62 års ålder.

I samband med reformen 2010 iaktogs samma förfarande på så sätt att på försäkringar som tagits före den 18 september 2009 då regeringens proposition lämnades tillämpas under skatteåren 2010–2016 åldergränsen i de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen.

Gällande lagstiftning

Enligt nu gällande 54 d § i inkomstskattelagen har den skattskyldige rätt att från sina kapitalinkomster dra av premier för sin egen pensionsförsäkring och inbetalningar enligt sitt långsiktiga sparavtal till ett belopp av sammanlagt 5000 euro per år. Det högsta avdragsgilla beloppet är dock 2 500 euro, om den skattskyldiges arbetsgivare under skatteåret har betalat premier för frivillig individuell pensionsförsäkring som arbetsgivaren tecknat för den skattskyldige.

Avdragsrätten gäller en försäkring som tecknats av den skattskyldige eller av dennes make och där den skattskyldige är försäkrad, samt ett långsiktigt sparavtal som har ingåtts av den skattskyldige eller av dennes make och där den skattskyldige har rätt till medlen enligt lagen om bundet långsiktigt sparande. Den som enligt det långsiktiga sparavtalet har rätt till medlen motsvaras i pensionsförsäkringsavtal av den försäkrade, till vilken ålderspensionen betalas ut.

I 54 d § har det ställts flera förutsättningar för rätten att dra av premier och inbetalningar. Enligt den viktigaste bestämmelsen i 54 d § 2 mom. 1 punkten är en förutsättning för avdragsrätten att ålderspension till den försäkrade eller utbetalningar enligt det långsiktiga sparavtalet till den som har rätt till medlen betalas tidigast då denne uppnår åldern för ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare.

En förutsättning för avdragsrätten är att försäkringen enligt avtalsvillkoren inte kan återköpas och sparbeloppet inte kan höjas före åldern för ålderspension på andra grunder än de som räknas upp i 54 d § 2 mom. 2 punkten, bl.a. den försäkrades eller den till medlen berättigades arbetslöshet eller invaliditet.

Tilläggskrav anknyter bl.a. till återbetalningstiden, som är minst 10 år. Återbetalningstiden kan dock förkortas om pension eller en annan utbetalning börjar betalas senare än när den skattskyldige uppnår åldern för ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare. Då förkortas återbetalningstiden på tio år med två år för varje helt levnadsår med vilket den skattskyldiges ålder överskrider pensionsåldern. Återbetalningstiden kan dock förkortas med högst fyra år.

1.2 Frivillig individuell pensionsförsäkring som tecknats av arbetsgivaren

Beskattningen av individuella pensionsförsäkringar som arbetsgivaren tecknat för arbetstagaren är kopplade till vissa avtalsvillkor, särskilt när det gäller pensionsåldern, i försäkringar som den skattskyldige själv har tecknat.

Enligt 68 § i inkomstskattelagen utgör premier för en arbetstagares sparlivförsäkring och för frivillig individuell pensionsförsäkring som betalats av arbetsgivaren skattepliktig förvärvsinkomst för den försäkrade. Om försäkringen uppfyller villkoret i 54 d § 2 mom. 1 punkten om pensionsåldern och vissa andra villkor i 54 d §, anses av arbetsgivaren betalda premier utgöra skattepliktig inkomst för den försäkrade endast till den del premiernas sammanlagda belopp under skatteåret överstiger 8 500 euro.

Bestämmelserna erbjuder arbetsgivaren möjlighet att teckna en försäkring för arbetstagaren och betala försäkringspremier upp till ett belopp om 8 500 euro utan att av det till följd av förmånen uppkommer en beskattningsbar förmån för arbetstagaren.

Pension som betalas på basis av en försäkring som arbetsgivaren tecknat beskattas som pensionstagarens förvärvsinkomst liksom också andra förmåner som erhållits av arbetsgivaren på basis av anställningsförhållandet. Därför har det maximala beloppet på premier för en försäkring som arbetsgivaren tecknat, 8 500 euro, satts högre än det maximala avdragbara beloppet på 5 000 euro för premier som arbetstagaren själv har tecknat. Principen har varit den att bestämmelserna möjliggör grovt taget samma nettopension efter skatt. Då har man beaktat det att skatten på förvärvsinkomst är i regel högre än skatten på kapitalinkomst.

Om den skattskyldiges arbetsgivare har tecknat en frivillig individuell pensionsförsäkring har den skattskyldige inte rätt att dra av eventuella premier som den skattskyldige betalat och till dessa försäkringar anknyter därför i praktiken inte någon betalningsandel för arbetstagaren.

I inkomstskattelagen finns inga bestämmelser om hur inbetalningar enligt långsiktiga sparavtal som gjorts av arbetsgivaren behandlas i arbetstagarens beskattning. Om arbetsgivaren betalar inbetalningar för ett långsiktigt sparavtal som arbetstagaren ingått, ska den förmån som tillfaller arbetstagaren till följd av detta räknas som dennes beskattningsbara inkomst. Långsiktiga sparavtal kan således inte i praktiken användas som ett medel för att erbjuda arbetstagarna tilläggs-pensionsskydd.

1.3 Kollektivt tilläggs-pensionsskydd

Enligt 96 a § i inkomstskattelagen har den skattskyldige rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av premier som han eller hon betalat för i en pensionsstiftelse, i en pensionskassa eller i ett försäkringsbolag kollektivt ordnat tilläggs-pensionsskydd upp till ett belopp av 5 procent av den lön som den arbetsgivare som ordnat pensionsskyddet under skatteåret betalat till den skattskyldige, dock

högst 5 000 euro i året. Premierna är inte avdragsgilla till den del deras belopp överstiger det belopp som arbetsgivaren betalat för tilläggspensionsskyddet. En förutsättning för avdragsgillheten är att pension i form av ålderspension börjar betalas tidigast då den försäkrade fyllt 60 år.

Med kollektivt tilläggspensionsskydd avses frivilligt tilläggspensionsskydd som arbetsgivaren ordnar för en av arbetstagare bestående personkrets som bestäms gruppvis enligt arbetsområde eller enligt andra motsvarande grunder så att pensionsskyddet inte i verkligheten gäller namngivna eller annars individuellt bestämda personer. Ett arrangemang som är avsett att gälla endast en i arbetsgivarens tjänst varande person åt gången utgör inte kollektivt tilläggspensionsskydd.

1.4 Premiernas avdragsgillhet i arbetsgivarens beskattning

Premier för både frivilliga individuella pensionsförsäkringar och kollektivt tilläggspensionsskydd är avdragsgilla utgifter för arbetsgivaren oberoende av deras skattemässiga behandling i arbetstagarens beskattning och oberoende av den pensionsålder som anknyter till pensionsarrangemanget. Det är fråga om utgifter för inkomstens förvärvande som enligt de allmänna principerna för inkomstbeskattningen är avdragsgilla.

Frivilliga individuella pensionsförsäkringar kan dock i praktiken inte användas för att erbjuda tilläggspension som börjar tidigare än den lagstadgade pensionsåldern eftersom det skulle leda till att de försäkringspremier som arbetsgivaren betalat skulle beskattas såsom arbetstagarens inkomst i enlighet med 54 d § i inkomstskattelagen.

Premier för arbetsgivarens kollektiva tilläggspensionsskydd räknas däremot inte till arbetstagarens beskattningsbara inkomst även om rätten till pensionen börjar innan 60 års ålder, som fastställts som minimipensionsåldern i 96 a § som gäller förutsättningarna för avdragsgillhet för premier som arbetstagaren betalat. Det kollektiva tilläggspensionsskyddet avviker väsentligt från frivilliga individuella pensionsförsäkringar i det att försäkringsskyddet inte riktar sig till bestämda personer utan till ett kollektiv som

bildas av de försäkrade, en grupp vars medlemmar kan bytas ut med tiden.

Särskilt sådana specialgrupper som har en lägre pensionsålder än normalt p.g.a. den fysiska prestationsförmåga som yrket förutsätter, och vilkas lagstadgade pension i motsvarande mån är mindre p.g.a. den kortare tillväxttiden, har behov för tilläggspension som betalas före den lagstadgade pensionsåldern.

1.5 Frivillig försäkring som en idrottsutövare tar för olycksfallsskydd och ålderdomstrygghet

En idrottsförening som bedriver idrottsverksamhet i Finland eller en annan organisation som bedriver idrottsverksamhet är skyldig att för en idrottsutövare ordna i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009) föreskrivet skydd för olycksfall och för ålderdom till dess att idrottsutövaren fyller 43 år, om idrottsföreningen eller organisationen har avtalat att idrottsutövaren för idrottande som huvudsakligen bedrivs i Finland ska få minst 9 600 euro i skattepliktig lön per år eller per spelsäsong som är kortare än ett år. Ålderdomstryggheten innefattar ålderspension som betalas räknat från den dag då idrottsutövaren fyller 65 år. Försäkringspremierna betalas av löneutbetalaren och till försäkringen hör inte någon egen betalningsandel för idrottsutövaren.

Försäkrandet av individuella idrottsutövare har skötts på frivillig basis. Enligt 15 § har en idrottsutövare som inte har ingått ett avtal med en idrottsförening eller en annan organisation som bedriver idrottsverksamhet och som får minst 9 600 euro i skattepliktig inkomst per år för att bedriva idrott huvudsakligen i Finland har rätt till olycksfallsskydd och ålderdomstrygghet i enlighet med lagen. Idrottsutövaren betalar själv försäkringspremierna. Även den frivilliga försäkringen omfattar ålderspension, som betalas från 65 års ålder.

Enligt 96 § 1 mom. inkomstskattelagen har den skattskyldige rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av arbetstagarens lagstadgade pensionspremie, arbetslöshetsförsäkringspremie och sjukförsäkringens dagpenningssamt de premier som han eller hon betalat för sin egen och sin makes obli-

gatoriska pensionsförsäkring. I 4 mom. likställs med obligatorisk pensionsförsäkring sådan pensionsförsäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) och lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) vars tecknande inte är obligatorisk på grund av att arbetsinkomsten är liten eller på grund av odlingsarealens storlek. Detsamma gäller motsvarande utländska pensionsförsäkringar. Enligt 5 mom. har dessutom en i 1 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) avsedd stipendiat rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av avgiften för den obligatoriska grupplivförsäkringen enligt nämnda lag samt olycksfallsförsäkringspremien enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981).

I inkomstskattelagen finns inga uttryckliga bestämmelser om rätten att dra av premier för försäkringar för idrottsutövare.

2 Bedömning av nuläget och föreslagna ändringar

2.1 Bedömning av nuläget

Syftet med höjningarna av pensionsåldern i anknytning till reformen av frivilligt pensionssparande och långsiktigt sparande har varit att stödja pensionspolitiska och arbetskraftspolitiska mål. Det har inte ansetts vara motiverat att främja förtida pensionering genom skatteincitament.

Centrala mål för den nuvarande regeringens pensionspolitik har varit att höja pensionsåldern och förlänga arbetskarriären/tiden i arbetslivet. Den förväntade livslängden har ökat snabbare än förväntat och försörjningskvoten har försvagats. En förlängning av arbetskarriärerna bör anses nödvändig även med tanke på den offentliga ekonomins stabilitet. Man söker aktivt lösningar för att förlänga arbetskarriärerna och trygga finansieringen av arbetspensionssystemet och för att säkerställa ett tillräckligt pensionsskydd.

Även om det frivilliga pensionssparandets inverkan på tidigareläggningen av pensioneringar torde vara liten är det inkonsekvent att rikta skattestöd till arrangemang som kan ha en sådan effekt samtidigt som man strävar ef-

ter att hitta olika medel för att främja det att folk stannar kvar i arbetslivet och för att skjuta upp pensioneringar till senare än den lagstadgade pensionsåldern.

I statsrådets beslut av den 4 april 2012 om ramar för statsfinanserna 2013–2016 ingår en riktlinje för frivilligt pensionsskydd enligt vilken till alla skatteförmåner i försäkringspremier som hänför sig till frivilligt pensionsskydd, inklusive sådana som erbjuds av arbetsgivaren, läggs ett villkor som stipulerar att pensionsförmåner kan få först vid den övre åldersgränsen för pensionsåldern d.v.s. 68 år.

2.2 Föreslagna ändringar

Den pensionsålder som är en förutsättning för avdragsrätten

Det föreslås att den åldersgräns som ingår i 54 d § 2 mom. 1 punkten i inkomstskattelagen som gäller förutsättningar för att dra av premier för frivilliga individuella pensionsförsäkringar och inbetalningar enligt långsiktiga sparavtal, som är den ålder som berättigar ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare, ska ändras så att åldersgränsen ska vara den ålder som berättigar till uppskjuten ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare.

Enligt 11 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare har arbetstagare rätt att gå i uppskjuten ålderspension efter kalendermånaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts. Skjuts ålderspensionen upp höjs pensionen enligt 12 § 4 mom. med 0,4 procent för varje månad varmed begynnelsepunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt.

Kravet på pensionsålder ska i enlighet med nuläget vara flexibelt så att om nämnda åldersgräns eventuellt höjs i samband med att lagen om pension för arbetstagare ändras, höjs den pensionsålder som är en förutsättning för avdragsrätten automatiskt.

Den skattemässiga behandlingen av försäkringspremier som arbetsgivaren har betalt har i 68 § i inkomstskattelagen kopplats ihop med den pensionsålder som bestäms i 54 d §. Det föreslås att denna koppling ska bevaras. Om arbetsgivaren betalar premier för en sådan försäkring och om pension enligt försäk-

ringsavtalet kan börja betalas före åldern för uppskjuten ålderspension, ska premierna alltså beskattas såsom arbetstagarens inkomster.

På samma sätt förelås det att den åldersgräns som fastställts som en förutsättning för att premier för kollektivt tilläggspensionskydd ska kunna dras av vid arbetstagarens beskattning ska höjas från 60 år till den ålder som berättigar till uppskjuten ålderspension. Ändringen kommer inte att hindra att arbetsgivaren arrangerar tilläggspension som börjar betalas från tidigare ålder, om arbetsgivaren ensam betalar premierna.

I 54 d § 5 mom. i inkomstskattelagen finns bestämmelser om förkortande av betalningstiden för pensionen när en pension eller en annan utbetalning börjar betalas senare än när den skattskyldige uppnår åldern för ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare. Då förkortas den tioårsperiod som föreskrivs i 4 mom. med två år för varje helt levnadsår med vilket den skattskyldiges ålder överskrider pensionsåldern när utbetalningen av pensionen eller förmånen inleds, dock med högst fyra år.

På grund av den förslagna höjningen av åldersgränsen kommer bestämmelsen att bli onödig och den ska därför upphävas. Med stöd av övergångsbestämmelserna ska bestämmelsen dock tillämpas på avtal som har ingåtts innan de nya bestämmelserna har trätt i kraft.

Avdragsgillhet för premier för en försäkring som en idrottsutövare tecknat för skydd för olycksfall och för ålderdom

I och med den nuvarande lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009) som trädde i kraft den 1 maj 2009 övergick man från obligatorisk försäkring till frivillig försäkring. Genom lagen upphävdes den tidigare lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (575/2000) med samma rubrik, som trädde i kraft den 1 juli 2000. I samband med reformen togs den skattemässiga behandlingen av premier för frivilliga försäkringar inte upp.

En frivillig försäkring som avses i 15 § i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare ska på grund av sin natur jämföras med pensionsförsäkring enligt lagen

om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare, som inte är obligatorisk på grund av att arbetsinkomsten är liten eller på grund av odlingsarealens storlek. Det är skäl att ta in uttryckliga bestämmelser om rätten att dra av premier för frivillig försäkring för idrottsutövare i inkomstskattelagen. Bestämmelserna ska ingå i ett nytt 6 mom. som ska tas in i 96 § i inkomstskattelagen.

Avdragsrätten ska gälla både olycksfallskydd och pensionsskydd.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Konsekvenser för pensionsspararna

Eftersom bestämmelserna ska tillämpas på avtal som har ingåtts först efter det att lagen har trätt i kraft, kommer reformen inte att påverka dem som redan påbörjat pensionssparandet. Sammanlagt har ca 800 000 sparare frivilliga individuella pensionsförsäkringar och långsiktiga sparavtal. Enligt skatteförvaltningens skattestatistik för 2011 fanns det det året ca 439 000 skattskyldiga som dragit av premier vid beskattningen och det sammanlagda beloppet av premier som dragits av vid beskattningen uppgick till 453 miljoner euro.

Höjningen av pensionsåldern kan antas minska nya pensionssparares intresse för frivilliga individuella pensionsförsäkringar och långsiktiga sparavtal. Det är fråga om bundet sparande där spararen enligt villkoren har rätt att ta ut sina sparmedel före pensionsåldern endast i begränsade situationer. Den som börjar pensionsspara kan vanligen omöjligen förutse sin vilja och förmåga att fortsätta sin arbetskarriär över den lagstadgade pensionsåldern fram till den pensionsålder som pensionsförsäkringen eller det långsiktiga sparavtalet förutsätter. Då man utgår från att betalningstiden för pensionen är tio år, är det även osäkert huruvida det finns möjlighet att lyfta pensionssparmedlen under livstiden.

Oberoende av skattestödet för frivilliga individuella pensionsförsäkringar och långsiktiga sparavtal väljer pensionsspararna, efter att ha vägt de olika sparsättens för- och nackdelar mot varandra, allt oftare någon an-

nan sparform som tillåter att sparmedlen kan lyftas flexibelt när livssituationen ändras.

3.2 Konsekvenser för arbetsgivarna

Den föreslagna höjningen av åldersgränserna innebär att i framtiden kan arbetsgivarna inte genom frivillig individuell pensionsförsäkring ordna för sina arbetstagare en sådan tilläggspension som kan börja betalas ut från en tidigare pensionsålder än den lagstadgade pensionsåldern för ålderspension. Detta förhindrar inte att arbetsgivaren ordnar tilläggspension från en tidigare ålder, men pensionen måste ordnas på något annat sätt genom försäkring. Arbetsgivaren kan till exempel uppfylla en förbindelse att betala tilläggspension genom att betala pension från sin kassa. Med tanke på arbetstagarens eventuella arbetslöshet kan uppfyllandet av förbindelsen säkerställas t.ex. på det sättet att arbetsgivaren ställer en tillräcklig säkerhet.

Höjningen av åldersgränsen påverkar inte heller arbetsgivarnas möjlighet att ordna kollektivt tilläggspensionsskydd för arbetstagarna om arbetsgivaren betalar premierna för tilläggspensionsskyddet helt och hållet och arbetstagarna inte deltar i betalningarna. Arbetstagarnas andel av alla betalningar för kollektivt tilläggspensionsskydd utgör enligt de uppgifter som står till förfogande klart under 10 procent.

3.3 Fiskala konsekvenser

Förslagen har konsekvenser för den offentliga ekonomin på grund av att färre nya pensionsförsäkringsavtal och långsiktiga sparavtal kommer att ingås jämfört med om pensionsåldern förblir oförändrad.

Enligt Finansbranschens Centralförbunds uppgifter ingicks under 2010 och 2011 sammanlagt 12 800 nya frivilliga individuella pensionsförsäkringsavtal och enligt Finlands Banks uppgifter ca 18 000 nya långsiktiga sparavtal. Premier för nya pensionsförsäkringsavtal betalades under nämnda år till ett belopp om sammanlagt 16,9 miljoner euro och inbetalningar enligt långsiktiga sparavtal till ett belopp om ca 24 miljoner euro. Om propositionen minskar antalet nya avtal och premiebetalningar och inbetalningar som

görs enligt dem med t.ex. hälften jämfört med medelnivån för 2010 och 2011, ökar ändringen de inkomstskatter som flyter in med ca 6 miljoner euro per år.

Ändringen kan antas minska även antalet individuella pensionsförsäkringar som företagen tecknar. Åren 2005–2009 betalade företagen in i medeltal drygt 50 miljoner euro per år i premier för nya individuella pensionsförsäkringar. Sedan åldersgränsen steg vid ingången av 2010 har i premier för nya försäkringar betalats knappt 20 miljoner euro per år. Om den föreslagna höjningen av åldersgränsen minskar summan av de premier som betalats för nya försäkringar i samma proportion, kommer förändringen att öka samfundsskatteinkomsterna med ca 3 miljoner euro.

Som motvikt till det minskade antalet premier som dras av vid beskattningen kommer antalet pensioner som i sinom tid betalas på basis av pensionsförsäkringar och avtal om långsiktigt sparande och således de skatteinkomster som flyter in från dem att vara mindre än om åldersgränserna inte skulle ändras. Om man bedömer helheten, och med beaktande av hela livscykeln för pensionsförsäkringar och långsiktigt sparande, kommer konsekvenserna för skatteinkomsterna att bli ringa.

3.4 Konsekvenser för livförsäkringsbolagen

När marknaderna för individuella pensionssparprodukter blir mindre kan man även anta att antalet företag som erbjuder sådana till allmänheten minskar. Det är även möjligt att företagen i vissa fall lägger ned sin verksamhet helt och hållet och för över sin avtalsstock till sådana företag inom branschen som fortsätter med verksamheten.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Utlåtanden om propositionen har lämnats av följande instanser: Akava ry, Finlands näringsliv rf, Eläkesäätiöyhdistys—ESY ry, Pensionsskyddsentralen, Finanssialan Keskusliitto - Finansbranschens Centralförbund ry, Keskuskauppakamari ry, Maa- ja

metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Sampo Bank Abp, social- och hälsovårdsministeriet, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Företagarna i Finland rf, Työeläkevakuuttajat TELA - Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry, Valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt VENK ry, Statens ekonomiska forskningscentral, Skatteförvaltningen och Skattebetalarnas Centralförbund rf.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

6 Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2013 och den ska tillämpas första gången vid beskattningen för 2013.

Det är meningen att de föreslagna bestämmelserna inte ska tillämpas retroaktivt på re-

dan existerande frivilliga individuella tilläggspensionsförsäkringar, långsiktiga sparavtal och kollektiva tilläggspensionsarrangemang. På pensionsförsäkringar som har tecknats och på långsiktiga sparavtal som har ingåtts innan lagen har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Motsvarande tillvägagångssätt lämpar sig inte för kollektiva tilläggspensionsarrangemang eftersom man i allmänhet inte ingår nya avtal för nya arbetstagare som påbörjar sin anställning hos arbetsgivaren, utan de nya arbetstagarna ansluter sig till gruppen av anställda som är försäkrad. Enligt propositionen ska de gamla bestämmelserna tillämpas på ett kollektivt tilläggspensionsarrangemang om arbetstagaren har omfattats av arrangemanget när lagen trädde i kraft. På personer som ansluter sig till tilläggspensionsarrangemanget efter ikraftträdandet tillämpas de nya bestämmelserna.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i inkomstskattelagen (1535/1992) 54 d § 5 mom. sådan den lyder i lag 1741/2009, ändras 54 d § 2 mom. och 96 a § 1 mom., sådana de lyder, 54 § 2 mom. i lag 1741/2009 och 96 a § 1 mom. i lag 772/2004, samt fogas till 96 §, sådan den lyder i lagarna 772/2004, 1115/2005 och 1251/2009, ett nytt 6 mom. som följer:

54 d §

Premier för frivilliga individuella pensionsförsäkringar och inbetalningar enligt långsiktiga sparavtal

En förutsättning för avdragsrätten är att enligt avtalsvillkoren

1) ålderspension till den försäkrade eller utbetalningar enligt det långsiktiga sparavtalet till den som har rätt till medlen betalas tidigast då denne uppnår åldern för uppskjuten ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare (395/2006),

2) försäkringen inte kan återköpas och sparbeloppet inte kan höjas före den tidpunkt som nämns i 1 punkten på andra grunder som har samband med situationen för den försäkrade eller den som har rätt till medlen enligt det långsiktiga sparavtalet än deras arbetslöshet som varat minst ett år, bestående invaliditet eller partiell invaliditet eller makes död eller äktenskapsskillnad.

96 §

Obligatoriska försäkringspremier

En idrottsutövare som avses i 15 § i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009) har rätt att från sin nettoförvärsinkomst dra av de premier som

han eller hon betalt för den försäkring som avses i nämnda paragraf.

96 a §

Premier för kollektivt tilläggspensionsskydd

Den skattskyldige har rätt att från sin nettoförvärsinkomst dra av premier som han eller hon betalat för i en pensionsstiftelse, i en pensionskassa eller i ett försäkringsbolag kollektivt ordnat tilläggspensionsskydd upp till ett belopp av 5 procent av den lön som den arbetsgivare som ordnat pensionsskyddet under skatteåret betalat till den skattskyldige, dock högst 5 000 euro om året. Premierna är inte avdragsgilla till den del deras belopp överstiger det belopp som arbetsgivaren betalat för tilläggspensionsskyddet. En ytterligare förutsättning för att premierna ska vara avdragsgilla är att pension i form av ålderspension börjar betalas tidigast då den försäkrade har uppnått den ålder som enligt lagen om pension för arbetstagare berättigar till förtida ålderspension.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en frivillig individuell pensionsförsäkring som tecknats innan lagen har trätt i kraft och på ett långsiktigt sparavtal som ingåtts innan lagen har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. En försäkring anses vara tecknad och ett långsiktigt sparavtal anses ingått när betalningen av premier enligt försäkringsavtalet

eller inbetalning enligt det långsiktiga sparavtalet har påbörjats.

På kollektiva tilläggs pensionsarrangemang tillämpas de bestämmelser som gällde vid

ikraftträdandet om den skattskyldiga vid ikraftträdandet har omfattats av ett kollektivt tilläggs pensionsarrangemang som arbetsgivaren ordnat.

Helsingfors den 17 september 2012

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

JUTTA URPILAINEN

Avdelningschef, överdirektör *Lasse Arvela*

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i inkomstskattelagen (1535/1992) 54 d § 5 mom. sådan den lyder i lag 1741/2009, ändras 54 d § 2 mom. och 96 a § 1 mom., sådana de lyder, 54 § 2 mom. i lag 1741/2009 och 96 a § 1 mom. i lag 772/2004, samt fogas till 96 §, sådan den lyder i lagarna 772/2004, 1115/2005 och 1251/2009, ett nytt 6 mom. som följer:

Gällande lydelse

54 d §

Premier för frivilliga individuella pensionsförsäkringar och inbetalningar enligt långsiktiga sparavtal

En förutsättning för avdragsrätten är att enligt avtalsvillkoren

1) ålderspension till den försäkrade eller utbetalningar enligt det långsiktiga sparavtalet till den som har rätt till medlen betalas tidigast då denne uppnår åldern för ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare (395/2006),

2) försäkringen inte kan återköpas och sparbeloppet inte kan höjas före den tidpunkt som nämns i 1 punkten på andra grunder som har samband med situationen för den försäkrade eller den som har rätt till medlen enligt det långsiktiga sparavtalet än deras arbetslöshet som varat minst ett år, bestående invaliditet eller partiell invaliditet eller makes död eller äktenskapsskillnad.

Om pension eller annan utbetalning börjar betalas senare än när den skattskyldige uppnår åldern för ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare, förkortas den tioårsperiod som föreskrivs i 4 mom. 1 punkten med två år för varje helt levnadsår med vilket den skattskyldiges ålder överskrider pensionsåldern när utbetalningen av pensionen eller utbetalningen inleds, dock med högst fyra år.

Föreslagen lydelse

54 d §

Premier för frivilliga individuella pensionsförsäkringar och inbetalningar enligt långsiktiga sparavtal

En förutsättning för avdragsrätten är att enligt avtalsvillkoren

1) ålderspension till den försäkrade eller utbetalningar enligt det långsiktiga sparavtalet till den som har rätt till medlen betalas tidigast då denne uppnår åldern för uppskjuten ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare (395/2006),

2) försäkringen inte kan återköpas och sparbeloppet inte kan höjas före den tidpunkt som nämns i 1 punkten på andra grunder som har samband med situationen för den försäkrade eller den som har rätt till medlen enligt det långsiktiga sparavtalet än deras arbetslöshet som varat minst ett år, bestående invaliditet eller partiell invaliditet eller makes död eller äktenskapsskillnad.

(upphävs)

96 §

Obligatoriska försäkringspremier

En idrottsutövare som avses i 15 § i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009) har rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av de premier som han eller hon betalt för den försäkring som avses i nämnda paragraf.

96 a §

Premier för kollektivt tilläggs-pensionsskydd

Den skattskyldige har rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av premier som han eller hon betalat för i en pensionsstiftelse, i en pensionskassa eller i ett försäkringsbolag kollektivt ordnat tilläggs-pensionsskydd upp till ett belopp av 5 procent av den lön som den arbetsgivare som ordnat pensionsskyddet under skatteåret betalat till den skattskyldige, dock högst 5 000 euro i året. Premierna är inte avdragsgilla till den del deras belopp överstiger det belopp som arbetsgivaren betalat för tilläggs-pensionsskyddet. En ytterligare förutsättning för att premierna skall vara avdragsgilla är att pension i form av ålderspension börjar betalas tidigast då den försäkrade fyllt 60 år.

96 a §

Premier för kollektivt tilläggs-pensionsskydd

Den skattskyldige har rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av premier som han eller hon betalat för i en pensionsstiftelse, i en pensionskassa eller i ett försäkringsbolag kollektivt ordnat tilläggs-pensionsskydd upp till ett belopp av 5 procent av den lön som den arbetsgivare som ordnat pensionsskyddet under skatteåret betalat till den skattskyldige, dock högst 5 000 euro om året. Premierna är inte avdragsgilla till den del deras belopp överstiger det belopp som arbetsgivaren betalat för tilläggs-pensionsskyddet. En ytterligare förutsättning för att premierna ska vara avdragsgilla är att pension i form av ålderspension börjar betalas tidigast då den försäkrade har uppnått den ålder som enligt lagen om pension för arbetstagare berättigar till förtida ålderspension.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en frivillig individuell pensionsförsäkring som tecknats innan lagen har trätt i kraft och på ett långsiktigt sparavtal som ingåtts innan lagen har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. En försäkring anses vara tecknad och ett långsiktigt sparavtal anses ingått när betalningen av premier enligt försäkringsavtalet eller inbetalning enligt det långsiktiga sparavtalet har påbörjats.

På kollektiva tilläggs-pensionsarrangemang tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet om den skattskyldiga vid ikraftträdandet har omfattats av ett kollektivt

Gällande lydelse

RP 90/2012 rd

13

Förelagen lydelse

*tillägspensionsarrangemang som arbetsgiva-
ren ordnat.*
